

**Helsingin kaupunginmuseon lausunto Siltasaarenporttia koskevas-
ta asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja asema-
kaavaluonnoksesta (Kallio 11/11306/8 ja 11/11307/7)**

HEL 2017-003471 T 10 03 03

Kaupunginmuseota on pyydetty antamaan lausuntonsa Kallioon osoit-
teissa Toinen linja 7 ja Siltasaarenkatu 13 sijaitsevien rakennusten
tontteja ja niiden väliin jäävää Siltasaarenkadun osuutta koskevan ase-
makaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja kaava-
luonnoksesta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä
mukaisesti rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja
esittää kantanaan seuraavaa.

Asemakaavan muutos koskee Kalliossa aluetta, joka jää Toisen linjan
ja Porthaninkadun väliseen kulmaukseen eli korttelin 11306 tonttia 8 ja
korttelin 11307 tonttia 7 sekä näiden välistä osuutta Siltasaarenkadus-
ta. Asemakaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa kyseisten tont-
tien uudisrakentaminen toimitilakäyttöön ja Siltasaarenkadun kävelyka-
tuosuuden kehittäminen. Paikalla nykyisin sijaitsevat rakennukset esite-
tään purettavaksi, niiden myötä myös Siltasaarenkatu 13:ssa sijaitseva
päiväkoti poistuisi alueelta. Sen sijaan metron sisäänkäynnit sijoittuisi-
vat paikalle edelleen ja Pissarakadun sisäänkäynnille osoitetaan paikka.

Suunnittelualueen itäosassa korttelissa 11306 sijaitsevan ja Siltasaa-
renkadun vastakkaisella puolella korttelin kulmassa sen parina sijaitse-
van toimistotalon on suunnitellut Arkkitehtuuritoimisto Jaakko ja Kaari-
na Laapotti Ky vuonna 1979. Suunnittelun taustalla oli kaupungin pää-
tös rakentaa rakennustarkastusvirastolle ja rakennuslautakunnalle uu-
disrakennus. Kaupunki perusti rakennuttajaksi Kiinteistö Oy Kallion toi-
mistotalot. Rakennusprosessi ratkaistiin KVR-kilpailulla, johon saadusta
kahdeksasta tarjouksesta valittiin Rakennusliike Mauri Rätty Oy:n ja
Arkkitehtuuritoimisto Jaakko Laapotin ehdotus. Rakennusvalvontaviras-
to ja tilojen toinen käyttäjä terveystarvasto muuttivat uusiin tiloihin alku-
vuodesta 1981.

Siltasaarenkadun ja Porthaninkadun välisellä tontilla sijaitseva raken-
nus käsitti alun perin kolmannesta seitsemänteen kerrokseen toimistoti-
laa, jossa huoneet oli pääosin sijoitettu kaksoiskäytävän varrelle ja yh-
den hissiaulan varaan. Toisen kerroksen eteläpuoli oli toimistotilaa,
mutta kerroksen pohjoispääty oli varattu päiväkodin tiloiksi, sillä raken-
nuksen paikalta oli purettu vanha puutalo Firula, jossa oli toiminut kau-
pungin päiväkotit. Pohjakerrokseen on jo alun perin sijoitettu talon si-

säänkäyntiaula ja rakennuslautakunnan sali sekä talon eteläpäätyyn käynti metroon. Kerroksen maanalaiset, päiväkodin alapuoliset tilat oli osoitettu varastotilaksi ja varsinaiseen kellarikerrokseen sijoittui autohalli. Rakennuksen julkisivut ilmentävät hyvin toimistokäyttöä. Pääasiallinen julkisivumateriaali on vaalea keraaminen laatta, hieman sisäänvedetyssä pohjakerroksessa tummanruskea keraaminen laatta. Melko matalat ikkunat muodostavat nauhoja, joita liseenimäiset pystyaiheet rytmittävät. Hissiaulan kohdalla sijaitsee koko rakennuksen korkuinen sisäänvedetty ikkunaseinämä ja rakennuksen Hakaniemen torin suuntaan aukeavaa kaupunkikuvassa erityisen merkittävää eteläpäätyä on porrastettu kolmiosaiseksi ja viistottujen umpipintojen väleissä on käytetty hissiaulan seinän kanssa samankaltaista ikkunaseinää. Siltasaarenkadun vastakkaisella puolella sijaitsevassa samaan kokonaisuuteen kuluva rakennuksessa on käytetty vastaavia julkisivumateriaaleja ja -aiheita. Se on kuitenkin huomattavasti pienempi ja noudattaa runkosyvyydeltään naapuritontin rakennusta. Rakennuspari muodostaa portaalinäköymän Siltasaarenkadun päätteenä kohoavalle Kallion kirkolle.

Nyt esillä olevan asemakaavamuutoksen suunnittelualueeseen kuuluu myös Toisen linjan puolella sijaitseva Arkkitehtuuritoimisto Ilmo Valjakan vuosina 1964-1965 laatiman suunnitelman mukaan rakennettu Kiinteistö Oy II linja 7. Se on pohjaratkaisultaan hyvin rationaalinen toimistorakennus, jossa keskikäytävän molemmin puolin sijoitettiin muunneltavaa toimistotilaa pääportaan sijoittuessa rakennuksen toiseen ja varapoistumisportaan toiseen päähän. Pohjakerros oli osoitettu pankkisaliksi. Varsinaisen toimisto-osan lisäksi rakennukseen kuului pihan puolelle sijoitettu laaja yhden kerroksen korkuinen varastosiipi, jonka katto on alusta lähtien toiminut paikoituskantana. Sekä rakennuksen katujulkisivu että pihan puoleinen julkisivu ovat keskenään hyvin samankaltaiset. Alumiinipuitteiset ikkunat ja niiden kanssa lähes samankokoiset eloksoitua alumiinia olevat, kevyesti rihlatut umpilevyt muodostavat nauhajulkisivut, johon eloksoitua alumiinia olevat pystysuuntaiset listat ja vaakasuuntaiset tuuletussäleiköt sekä ristikkomaisen julkisivukudelman, joka nousee ilmeeltään hyvin lasisen pohjakerroksen päältä. Tämän rakennuksen jatkeeksi toteutettiin Kiinteistö Oy Kallion toimistotalot Toisen linjan puoleinen osa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman liitteenä olevassa 3.5.2017 kaavaluonnoksessa on molemmat tontit eli tontti 11306/8 ja tontti 11307/7 on osoitettu toimitilarakennusten korttelialueeksi KTY, jolle saa rakentaa korkeintaan 10 % asuntoja. Kerroslukumääräksi on esitetty viisiseitsemän ja rakennusten katualueisiin liittyvät tilat tulee varata katualueelle avautuville liiketiloille. Rakennusten eteläkulmiin on osoitettu kaupunkikuvallisesti tärkeät julkisivut ja määräyksen mukaan rakennusten julkisivut tulee käsitellä yhtenäisesti. Kortteleiden välinen osa Siltasa-

saarenkadusta on osoitettu yleiselle jalankululle ja pyöräilylle varatuksi alueen osaksi.

Esillä olevien kortteleiden rakennuksilla on kulttuurihistoriallista arvoa osana kaupungin virastojen, erityisesti rakennusvalvontaviraston toimintaa. Rakennusten arkkitehtoninen laatu herätti keskustelua niiden rakentamisaikana ja niiden kaupunkikuvallisia arvoja pidettiin vaatimatoman. Rakennusten nykyiset käyttäjät ovat poistumassa tiloista, niiden käyttö kaupungin virastoina lakkaa. Mikäli rakennukset päätetään purkaa ja korvata uudisrakennuksilla, pitää kaupunginmuseo lähtökohdista, että asemakaavan muutoksella ei saa huonontaa olemassa olevaa kaupunkitilaa ja –maisemaa. Kaavaluonnoksen mukaisesti kortteleiden uudisrakennukset noudattaisivat korkeudeltaan paikalla nykyisin sijaitsevia rakennuksia. Kaupunginmuseo pitää tätä tärkeänä määräyksenä, sillä tästä kaupunkirakenteesta keskeisesti sijaitsevasta paikasta ei saa tulla korkean rakentamisen paikkaa. Uudisrakentaminen tulee sovittaa olemassa olevaan kaupunkiympäristöön, jossa sijaitsee eri aikakausien arkkitehtonisesti merkittäviä rakennuksia, kuten Arena-talo, Ympyrätalo ja Kallion virastotalo. Suunnittelualue on erityisen merkittävä myös laajemmassa kaupunkikuvassa, pitkässä Tähtitorninmäeltä pitkin Unioninkatua Kallion kirkolle ulottuvassa näkymässä. Tätä merkittävyyttä on kaavaluonnoksessa tuotu esiin merkinnällä ja määräyksellä kaupunkikuvallisesti tärkeästä julkisivusta. Paikan porttimaista Siltsaarencatua kehystävästä luonnetta korostetaan määräyksellä, jonka mukaan rakennusten julkisivut tulee käsitellä yhtenäisesti. Kaupunginmuseo pitää luonnoksessa esitettyjä kaavamääräyksiä tärkeinä, jotta uudisrakennusten suunnittelun vaativuus ja merkittävyys saavat riittävän painoarvon.

Edellä mainittuun viitaten kaupunginmuseo katsoo Siltsaarencatun asemakaavan muutoksen eteenpäin viemisen mahdolliseksi. Alle neljänkymmenen vuoden elinkaari rakennuksille on valitettavan lyhyt. Tästä syystä kaavamuutoksen tavoitteena tulee olla korkealuokkainen rakentaminen, jonka mukaisesti paikalle toteutetaan lähiympäristönsä huomioon ottava, rakenteellisesti, arkkitehtuuriltaan ja kaupunkikuvallisesti aikaa kestävä kokonaisuus.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Kulttuuriympäristöyksikkö

30.6.2017

Yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Postiosoite

PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite

Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu->
seo

Puhelin

+358 9 310 36630

Faksi

+358 9 310 36664

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566